

PER UN NACIONALISME CATALÀ SEGLE XXI

per Alfred Badia

No és cap obsessió, parlar de catalanisme, apuntar suggeriments sobre la seva primparada situació actual. Obligat necessàriament a cedir en l'àmbit polític davant l'eterna coacció de l'imperialisme espanyol, esfilagarsat per les defeccions virtuals o declarades de tants dimissionaris indígenes, és i reclama continuar essent objecte de debats internacionalment aclaridors per part dels fidels voluntaristes que resten. No fa gaire sonà hipòcritament pels mitjans de comunicació amb la música pretesament filosòfica d'uns quants intel·lectuals bocamolls, sota l'enunciat grotesc de nacionalisme agnòstic, evasió sucursalista que em vaig permetre denunciar quan s'escaigué. Ara hi ha qui el vol posar com a *tertium quid* en l'actual desmantellament ideològic, entre la reconeguda crisi de la democràcia parlamentària occidental i l'esperada fermentació de les dictadures social-comunistes d'arreu, ara com ara ambdues sense cap peça visible de recanvi; un catalanisme tercer en discòrdia crepitant malaventuradament entre l'enfilall de macropobles que ens assetgen: l'atur forçós, la multiplicada fam del tercer món, l'amenaça ecològica, el terrorisme, la disjuntiva entre la pau per força i l'holocaust nuclear, etc., etc. Tanmateix el qui això signa, que es permet ser pragmàtic quan li sembla escaient, entén que aquest possible debat derivaria irremediablement cap a un atzucac. Si l'emprengiem en aquests termes, ens embarricariem en una discussió sense fi, perquè és fàcilment presumible que els discutidors raonarien des de profundes adhesions inconscients versemblantment irrectificables. Entenem, doncs, que als catalanistes ens cal partir del previ apriorisme exigint per la urgència del nostre cas i sense excursos perdors, és a dir, com a representació d'aquell impuls col·lectiu de recuperació vital, no de somni idealista o de manipulació classista, que somogué el país des de començos del XIX; se'n va dir renaixença i nasqué i creixé sense que el fes trontollar res del que passava al món. Entenem així que hem de mantenir el catalanisme en la seva puresa intencional, però no com a pe-

nyora d'enyorances, sinó com a partit pres d'una vida col·lectiva recuperada, reconeguem-ho, ara de nou amenaçada de mort. Posar-lo a debat com a terme competitiu entre els de la conflictiva mundial i haver de fer-ho en el context espanyol, equival a tractar l'ésser renascut com a inevitable avortó.

Donada aquesta posició, que és, repetim-ho, biològico-social i no romàntico-idealista —Catalunya i la seva llengua, per qui no vulgui enganyar-se, són en greu perill—, una discussió de nou encuny, si que entenem que cal dur-la a terme. Partint d'una anàlisi realista, és a dir, registrant la presència de totes les forces que s'obstinen a ignorar-lo o a eliminar-lo, el catalanisme no té més remei que reclamar una forma-poder per a la pervivència, l'ascensió i l'ulterior triomf. Sense poder no hi ha possibilitat de reeixir, no hi valen els neoanarquismes intel·lectualoides. Diem una forma-poder, però seria millor parlar de formes-poder, perquè socialment n'existeixen diversos, de poders vàlids per a comunicar i interioritzar el catalanisme. Tots ho sabem, els llibres engatjats, els mitjans de comunicació tàcticament persuasius, les societats privades o públiques impregnades de voluntat de recuperació, els «socors» catalanistes, les valències carismàtiques de tal o tal home públic, la normalització lingüística amb esperit de compromís, etc., etc., podrien ser formes de poder per a hissar el catalanisme en crisi. Tanmateix, ni que actuessin amb la màxima eficàcia possible, llur acció no és ni pot ser suficient. Com que la situació actual de dependència de Catalunya respecte al macropoder de l'Estat espanyol frena, paralitza i fins i tot arriba a fer inviable l'activitat dels poders privats i procura la hibridització de molts dels públics, no podem prescindir d'un poder congruent de rèplica. D'altra banda, atès que la consciència de la identitat catalana és ara precària en molta gent, cal que la via de poder públic actuï Catalunya endins amb una eficàcia no discutible realísticament, per tal de vivificar els poders parcials i alhora conscienciar la gent, suara distant, indiferent o desorientada, és a dir, per a catalanitzar fins on sigui possible

els tebis, els mal coneixedors, els desorientats, els abandonistes, els «progres» falsament lúcids. Sembla clar que aquest poder efectiu no el pot instrumentar cap govern autònom, donada l'asfíxia a què el sotmet l'aparell legal anomenat Constitució i Estatut i la interpretació involutiva amb què els manipula i els manipularà qualsevol amo dels òrgans de l'Estat espanyol. Per a poder actuar idòniament al servei del catalanisme, aquest poder efectiu: a) Ha de ser *unificat*. b) *Polític*, en el sentit de poder-força institucionalitzat. c) *No mediatitzat* pels grups de poder, sobretot els econòmics, o almenys prou fort per a resistir-los.

La temptació, sembla, invencible, en aquest punt, és que el possible establiment d'aquest poder hauria de revestir una forma estatal, la naturalesa de la qual, però, és precisament el tema del debat que suggerim. I per tractar-se Catalunya d'un país que conegué una autodeterminació d'època fins al Decret de Nova Planta, i que constituï un cert tipus de federació política «memoritzable» amb la resta del que ara anomenem Països Catalans, si hem de posar nom al contingut d'aquesta forma de poder, no en disposem, ara com ara, d'altre que el de nació, en el benentès que amb aquest mot no s'assiluetja més que un col·lectiu històric cultural, autoconscient, si més no, en les minories fidels, amb una dimensió emotivo-intel·lectual de què se cerca l'actualitzada figura jurídica. Insistim i que quedi clar: parlem del contingut de la forma estatal de poder recercada —la nació—, no pas com a cap definida essència metafísica instal·lada a la història com somniaren els epígons locals del Volksgeist —l'esperit del poble— romàntic, sinó com a emoció habitual particularitzada, com a vivència inconscient pregonada de «poble», no caracteritzable, tal com ocorre en els fònemes de què parla la lingüística, sinó en la mesura de no ser cap altre dels pobles que viuen al món distints de Catalunya.

Ara bé: la ineludible interdependència econòmica i política de Catalunya i els seus federats o confederats respecte a Europa, planteja immediatament les qüestions següents:

a) ¿Cal acceptar el projecte de poder-força indispensable per al catalanisme, en el sentit del segle XIX i primera meitat del XX, com a Estat-nació independent, a la manera, posem per exemple, de la Itàlia nascuda del «risorgimento», és a dir, com a singularitat delimitada en fronteres, educadora en catalanitat dels futurs ciutadans? O bé:

b) ¿És possible adoptar una forma-poder estatal associativa, que mantingui la força que assenta les lleis només país endins i cedi la protecció defensiva exterior a un poder superestructural

capaç de permetre l'osmosi cultural i econòmica entre els països que s'hi acollissin, sense atemptar, però, contra la noció d'identitat viva històrico-cultural d'una Catalunya en recuperació, federada o confederada amb el País Valencià, les Illes i —via lliure a la utopia— la Catalunya nord? (Aquest projecte exclouria necessàriament la tutela espanyola, que indefectiblement deriva cap a l'absorció o l'assimilació imperialista). I encara:

c) ¿Existeix, potser, alguna altra variant factible de poder-nació, pròpia de l'actual època nuclear, tecnològica, amb una ciència que no troba més que «illots de determinisme», un poder-nació compatible amb l'ideal Catalunya i/o Països Catalans amos dels seus destins?

Si, per a simplificar tipus eslògan aquesta qüestió, anomenem la nació-poder a investigar, *nació de l'era atòmica*, i *nacionalisme segle XXI* el nacionalisme que li escau, entenem que el debat que el catalanisme apriorista ha d'emprendre no ha de restar en la via morta de les xerrades, ara tan freqüents, de tipus taula rodona televisiva, sinó que ha de concretar-se en enunciacions presumptament viables d'acció eficaça. Puntualitzem que aquest *catalanisme català segle XXI* ha de ser cenyidament relatiu a Catalunya - Països Catalans en la seva realitat actual i no cap còpia de models exteriors, cadascun dels quals, al seu torn, té els seus propis condicionaments. El problema dels ex-immigrants establerts entre nosaltres ha de ser enfrontat, doncs, en tota la seva complexitat, de manera que el disseny de convivència no perdi el nord de l'objectiu catalanista integrador de caràcter al «País que ja estem fent», amo de la seva llengua i idèntic vivencialment en el seu per-a-si cultural. L'articulació de Catalunya amb els altres Països Catalans reclama, així mateix, flexibilitzar realísticament l'apriorisme catalanista.

Aquest debat operatiu obert a la troballa heurística, a la descoberta anàloga, a la prospectiva d'època, entenem que hauria de ser obra de catalanistes joves, preferentment, però no exclusivament universitaris, que no accepten la trampa del pactisme espanyol, indefectiblement anihilador, amb exclusió dels «vells», potser encara ancorats en planteigs d'inspiració romàntica i, no cal dir-ho, dels vells i joves que s'han rendit a l'espanyolisme tradicional o àcrata, ara vigent en tants intel·lectuals i intel·lectuals, herois del confusionisme metafísic, convalescents del maig del 68 o encara reclosos en la crisàlide dels marxismes agònics —però hi ha idees marxianes ben vives i operatives. Els nacionalistes joves o els joves nacionalistes dels Països Catalans per a un vàlid *nacionalisme català segle XXI*. Qui s'hi apunta?